

[Strona Główna](#) > ... > [Postępowanie Sądowe](#) > [Rozporządzenie W Sprawie Cyfryzacji – Powiadomienia Przesyłane Przez Państwa Członkowskie](#) > [France](#)

Rozporządzenie w sprawie cyfryzacji – powiadomienia przesyłane przez państwa członkowskie

Autor treści:
Francja

Francja

Na tej stronie znajdują się informacje o powiadomieniach dokonanych przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia (UE) 2023/2844.

1. Krajowe portale informatyczne służące do komunikacji z sądami lub innymi organami

Władze francuskie informują, że Francja nie dysponuje krajowym portalem informatycznym do komunikacji z sądami lub organami ani do korzystania z wideokonferencji, dostępnym z zagranicy.

Francja zdecydowała się wykorzystać referencyjny system eEDES do wdrożenia technologii eCODEX na potrzeby komunikacji z sądami lub organami.

2. Prawo krajowe regulujące korzystanie z wideokonferencji w postępowaniach w sprawach cywilnych i handlowych

a) – Informacje na temat mających zastosowanie przepisów i procedur krajowych, w tym praw i gwarancji procesowych dotyczących przeprowadzania rozpraw za pośrednictwem wideokonferencji lub innych technologii zdalnej komunikacji

Władze francuskie informują, że we Francji nie ma szczególnych regulacji prawnych dotyczących transgranicznych wideokonferencji w postępowaniach sądowych.

Ogólnie rzecz ujmując, art. L.111-12 prawa o ustroju sądów (*code de l'organisation judiciaire*) dopuszcza przeprowadzanie rozpraw z zastosowaniem technik telekomunikacji audiowizualnej pod następującymi warunkami:

- każda ze stron musi wyrazić zgodę na korzystanie z wideokonferencji,
- rozprawa odbywa się w kilku salach sądowych bezpośrednio połączonych środkami telekomunikacji audiowizualnej,
- oprogramowanie wideokonferencyjne musi gwarantować poufność transmisji.

Strony, świadkowie, biegli lub inne osoby wezwane do stawienia przed sądem mogą, na swój wyraźny wniosek, uzyskać zgodę przewodniczącego na udział w rozprawie z użyciem technik telekomunikacji audiowizualnej spoza sali sądowej (L111-12-1 prawa o ustroju sądów).

Przewodniczący przychylił się do tego wniosku tylko wtedy, gdy uzna, że rozprawa zdalna jest zgodna z charakterem postępowania i z zasadą kontradyktoryjności. Postanowienie to stanowi środek o charakterze

organizacyjnym (R111-7-1 prawa o ustroju sądów).

Możliwość ta jest uwarunkowana korzystaniem ze środków telekomunikacji audiowizualnej o cechach technicznych określonych w rozporządzeniu Strażnika Pieczęci (Ministra Sprawiedliwości), które muszą gwarantować, z jednej strony, jakość transmisji i – w przypadku gdy rozprawa lub przesłuchanie nie są jawne – poufność komunikacji oraz, z drugiej strony, możliwość identyfikacji uczestników.

Przewodniczący kieruje postępowaniem z sali sądowej, w której obecni są również pozostali członkowie składu orzekającego, protokolant oraz, w stosownych przypadkach, prokurator.

Podczas rozprawy przewodniczący składu orzekającego musi dopilnować, aby warunki, na jakich dana osoba łączy się z salą rozpraw, umożliwiały poszanowanie godności i powagi postępowania.

W rozporządzeniu JUST2214196A z dnia 13 maja 2022 r. określono warunki techniczne dla audiowizualnych systemów telekomunikacyjnych do przeprowadzania rozpraw lub przesłuchań za pomocą wideokonferencji w sprawach innych niż karne. Główne warunki są następujące:

- Komunikacja audiowizualna musi odbywać się za pomocą rozwiązania do wideokonferencji dostarczanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości. W sądach gospodarczych może ona również odbywać się za pomocą rozwiązania udostępnionego przez Krajową Radę Sekretarzy Sądów Gospodarczych (*Conseil national des greffiers des tribunaux de commerce*).

c) – Czy prawo krajowe dopuszcza wyznaczenie rozprawy z urzędu przez sąd lub właściwy organ?

Jeśli chodzi o korzystanie z wideokonferencji z inicjatywy sędziego, należy rozróżnić dwie sytuacje:

- rozprawa przed każdym sądem może odbywać się w kilku salach sądowych bezpośrednio połączonych systemami telekomunikacji audiowizualnej z inicjatywy sędziego, pod warunkiem że wszystkie strony wyraziły zgodę na korzystanie z wideokonferencji (art. L.111-12 prawa o ustroju sądów),
- przed sądami orzekającymi w sprawach innych niż karne przesłuchanie strony, świadka, biegłego lub innej wezwanej osoby za pośrednictwem systemów telekomunikacji audiowizualnej poza salą sądową może zostać zatwierdzone przez przewodniczącego wyłącznie na wyraźny wniosek osoby wezwanej do stawienia (art. L.111-12-1 prawa o ustroju sądów).

d) – Informacje na temat technologii wideokonferencyjnej dostępnej w danym państwie członkowskim lub na temat najczęściej wykorzystywanej platformy/rozwiązania do wideokonferencji

- Władze francuskie przekazują następujące informacje: urzędnicy wymiaru sprawiedliwości do komunikowania się ze sobą korzystają z systemu Cisco Jabber.
- Na potrzeby przetwarzania w czasie rzeczywistym korzysta się z Cisco Webex Desk.
- Sale rozpraw i służby administracyjne wyposażone są w Cisco Webex Room Kit.
- Zdecentralizowane służby więzienne korzystają z Cisco Webex Room Kit.
- W sądach gospodarczych [Krajowa Rada Sekretarzy Sądów Gospodarczych](#) korzysta z oprogramowania Tixéo Private Cloud – francuskiego rozwiązania certyfikowanego przez ANSSI.

e) – Informacje o wymogach proceduralnych dotyczących przedstawienia przez stronę opinii na temat korzystania z wideokonferencji lub innych technologii zdalnej komunikacji na potrzeby rozprawy

Artykuł L.111-12 prawa o ustroju sądów przewiduje, że przeprowadzenie rozprawy za pomocą środków komunikacji audiowizualnej zarządza się z urzędu lub na wniosek stron, pod warunkiem że każda ze stron wyrazi zgodę na korzystanie z wideokonferencji. Ustawa nie reguluje formy, w jakiej strona powinna wyrazić opinię na temat korzystania z wideokonferencji, a zatem można ją wyrazić w dowolny sposób.

Ponadto zgodnie z art.L.111-12-1 prawa o ustroju sądów strony, świadków, biegłych lub inne wezwane osoby można przesłuchiwać za pośrednictwem środków telekomunikacji audiowizualnej poza salą sądową wyłącznie na ich wyraźny wniosek zatwierdzony przez sędziego przewodniczącego składu orzekającego. Ustawa nie przewiduje żadnych wymogów formalnych dla tego wniosku, który ma być prostym sądowym środkiem administracyjnym, a zatem w sensie proceduralnym nie stanowiącym wniosku o charakterze prawnym. Można go zatem złożyć w dowolny sposób.

g) – Informacje o tym, w jaki sposób zapewnia się poufność wymiany informacji między adwokatem a klientem przed wideokonferencją i w jej trakcie

W sprawach cywilnych i handlowych nie istnieją szczegółowe przepisy proceduralne dotyczące organizacji kontaktów między adwokatami a ich klientami w przypadkach, gdy rozprawa lub przesłuchanie odbywa się poprzez wideokonferencję, ponieważ takie kontakty nie mają charakteru procesowego.

Sąd może jednak tymczasowo zawiesić rozprawę lub przesłuchanie, by umożliwić adwokatowi poufną rozmowę z klientami, bez udziału innych stron ani sądu, za pomocą udostępnionych im środków telekomunikacji.

Ponadto w odniesieniu do osób trzecich obecnych na rozprawach lub przesłuchaniach rozporządzenie JUST2214196A z dnia 13 maja 2022 r. wymaga, aby w przypadku rozprawy niejawniej zagwarantować poufność kontaktów za pomocą procedur telekomunikacyjnych.

Ponadto nie można sporządzać ani przechowywać nagrań obrazu ani dźwięku, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. L.221-1 i nast. kodeksu dziedzictwa kulturowego (*Code du Patrimoine*), w związku z art. L.111-12 prawa o ustroju sądów.

h) – Informacje na temat praktycznych rozwiązań dotyczących organizacji i prowadzenia rozprawy, w tym informacje na temat możliwości korzystania z technologii syntezy mowy

Jak określono w lit. c) i e), w sprawach cywilnych i handlowych na zorganizowanie rozprawy w formie wideokonferencji wymagana jest zgoda wszystkich stron, natomiast przesłuchanie danej osoby w drodze wideokonferencji dopuszcza się wyłącznie na wyraźny wniosek tej osoby (bez konieczności uzyskania zgody pozostałych stron).

j) – Rozwiązania dotyczące identyfikacji i uwierzytelnienia stron

Zgodnie z art. R.111-7-1 prawa o ustroju sądów cechy techniczne wykorzystanych środków komunikacji audiowizualnej muszą umożliwiać identyfikację uczestników, w razie potrzeby poprzez okazanie i weryfikację dokumentu tożsamości.

k) – Metoda zadawania pytań i skutecznego uczestnictwa

Rozprawy w formie wideokonferencji przebiegają zgodnie z tymi samymi procedurami, co wszystkie inne rozprawy. Strony mają możliwość przedstawienia swoich żądań i zarzutów, udzielania odpowiedzi na pytania zadane przez sąd oraz przedstawienia ewentualnych uwag, które uznają za stosowne, zgodnie z zasadą kontradiktoryjności. Jeżeli sąd uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami, przewodniczący składu może zakończyć rozprawę ustną lub przedstawianie uwag przez strony na ich obronę (art. 440 kodeksu postępowania cywilnego – *Code de Procédure Civile*).

Ponadto strony są zobowiązane do powiadomienia sądu i pozostałych stron o dowodach, które zamierzają przedstawić na poparcie swoich roszczeń (art. 15 kodeksu postępowania cywilnego). Sędzia w rozstrzygnięciu może uwzględnić wyłącznie dowody, które strony przedstawiły w postępowaniu kontradiktoryjnym (art. 16 kodeksu postępowania cywilnego).

Sędzia może wezwać strony do złożenia ustnie lub na piśmie, zgodnie z przepisami proceduralnymi i zasadą kontradiktoryjności, wszelkich wyjaśnień co do okoliczności faktycznych lub prawnych, które mogą zostać uznane za niezbędne do rozstrzygnięcia sporu (art. 8 i art. 13 kodeksu postępowania cywilnego).

Najogólniej rzecz ujmując, żadna ze stron nie może być sądzona bez wysłuchania lub wezwania do stawiennictwa przed sądem (art. 14 kodeksu postępowania cywilnego). Ponadto, jeżeli sąd uzna rozprawę zdalną za niezgodną z charakterem postępowania i zasadą kontradiktoryjności, nie użyje tej metody stawiennictwa (art. R.111-7-1 prawa o ustroju sądów).

W odniesieniu do świadków należy zauważyć, że zgodnie z prawem francuskim „świadków przesłuchuje się w obecności stron lub po wezwaniu stron do stawiennictwa przed sądem” (art. 208 kodeksu postępowania cywilnego). Jednakże „strony nie mogą przerywać zeznań, ingerować w nie ani próbować wywierać wpływu na świadków składających zeznania, ani nie mogą zwracać się bezpośrednio do świadków pod rygorem wyłączenia swojej obecności podczas rozprawy” (art. 214 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Zatem to sędzia, „jeżeli

uzna to za konieczne, zadaje pytania otrzymane od stron po przesłuchaniu świadka" (art. 214 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego). Strony, nawet jeśli uczestniczą w rozprawie w drodze wideokonferencji, mogą przedstawić sędziemu pytania skierowane do świadków. W praktyce przesłuchania świadków w sprawach cywilnych i handlowych nie są częste.

l) - W jaki sposób strony korzystają z prawa do tłumaczenia ustnego?

Zgodnie z art. L.111-12-1 prawa o ustroju sądów strony, świadków, biegłych lub inną osobę wezwaną do stawienia się przed sądem można przesłuchiwać z użyciem technik telekomunikacji audiowizualnej poza salą sądową wyłącznie na ich wyraźny wniosek zatwierdzony przez przewodniczącego składu orzekającego.

Tłumacze ustni mogą skorzystać z tego przepisu i na swój wyraźny wniosek zostać dopuszczeni do udziału w rozprawie z użyciem technik telekomunikacji audiowizualnej poza salą rozpraw. Wówczas tłumacz ustny może uczestniczyć w rozprawie będąc obecny na sali rozpraw, podczas gdy strona uczestniczy zdalnie, albo zdalnie, podczas gdy strona jest obecna na sali rozpraw. Z zastrzeżeniem powyższych warunków tłumacz ustny i strona mogą również uczestniczyć w rozprawie za pomocą technik telekomunikacji audiowizualnej, niezależnie od tego, czy znajdują się w tym samym miejscu.

m) - W jaki sposób umożliwia się zbadanie lub przedstawienie dowodów rzeczowych podczas wideokonferencji?

Wobec osób biorących udział w rozprawie za pośrednictwem wideokonferencji stosuje się te same przepisy procesowe, jak wobec osób fizycznie obecnych na sali rozpraw.

Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego przedmioty przedstawione bezpośrednio sędziemu jako dowody sędzia bada osobiście. Co do zasady sędzia może, w celu osobistej weryfikacji stanu faktycznego, zapoznać się ze wszystkimi aspektami spornych okoliczności i dokonać ustaleń, ocen, ewaluacji lub rekonstrukcji zdarzeń, jakie uzna za konieczne, odwiedzając w razie potrzeby konkretne miejsca (art. 179 kodeksu postępowania cywilnego). Sędzia może jednak uczynić to tylko wtedy, gdy strony są obecne lub zostały wezwane do stawienia się przed sądem. W takim przypadku sędzia musi również sporządzić protokół z ustaleń, oceny, ewaluacji, rekonstrukcji zdarzeń lub przyjętych oświadczeń (art. 182 kodeksu postępowania cywilnego).

W praktyce ma to charakter wyjątkowy, ponieważ dowody przedstawiane przez strony są zazwyczaj dokumentami pisemnymi.

Zgodnie z art. 15 kodeksu postępowania cywilnego „strony informują się wzajemnie w odpowiednim czasie o podstawach faktycznych, na których opierają swoje żądania, oraz o przedstawionych przez siebie dowodach i zarzutach, na które się powołują, tak aby każda ze stron była w stanie przygotować swoją obronę”. Zgodnie z art. 16 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego sąd może wziąć pod uwagę jedynie te dowody, które były przedmiotem kontradyktoryjnej argumentacji stron.

Należy zauważyć, że w postępowaniu pisemnym strony muszą wymieniać między sobą dowody na piśmie i nie przedstawia się ich bezpośrednio na rozprawie. Wymiana pism między adwokatami oraz między adwokatami a sądem może odbywać się drogą elektroniczną, pod warunkiem przestrzegania przepisów mających zastosowanie do tego rodzaju komunikacji, które dotyczą w szczególności zgody odbiorcy, wydawania wiarygodnych potwierdzeń odbioru lub doręczenia oraz zastosowania procedury technicznej uregulowanej rozporządzeniem technicznym Ministra Sprawiedliwości przewidującym gwarancje, których należy przestrzegać w ramach toczącego się postępowania (art. 748 ust. 1 i nast. kodeksu postępowania cywilnego).

W postępowaniu ustnym strony mogą przedstawiać nowe dowody na rozprawie, ale muszą powiadomić o nich strony przeciwne oraz przedłożyć je sądowi. Oznacza to, że jeżeli strona stawi się zdalnie, wymiana korespondencji odbywa się drogą pocztową, ponieważ korzystanie ze środków komunikacji elektronicznej nie zawsze jest możliwe ze względu na brak procedur technicznych zgodnych z ww. art. 748 ust. 1 i nast. kodeksu postępowania cywilnego regulującymi korzystanie z tej metody komunikacji.

3. Prawo krajowe dotyczące korzystania z wideokonferencji w postępowaniach w sprawach karnych

a) - Informacje na temat mających zastosowanie przepisów i procedur krajowych, w tym praw i gwarancji

procesowych dotyczących przeprowadzania rozpraw za pośrednictwem wideokonferencji lub innych technologii zdalnej komunikacji

Władze francuskie powtarzają już przedstawione informacje:

Na wstępie należy przypomnieć, że pierwsze przepisy dotyczące korzystania z wideokonferencji w sprawach karnych wprowadzono ustawą o bezpieczeństwie codziennym z dnia 15 listopada 2001 r. (*loi relative à la sécurité quotidienne*). Kilka aktów normatywnych rozszerzyło następnie zakres korzystania z wideokonferencji, w szczególności rozporządzenie nr 2019-222 z dnia 23 marca 2019 r. w sprawie programowania i reformy wymiaru sprawiedliwości w latach 2018–2022.

Korzystanie z wideokonferencji, pierwotnie zarezerwowane dla niektórych czynności w śledztwie i badania dowodów, aktualnie dopuszcza się pod pewnymi warunkami na wszystkich etapach postępowania karnego, od postępowania przygotowawczego po wykonanie kary.

Jeżeli osoba uczestnicząca w wideokonferencji korzysta z pomocy adwokata, adwokat może stanąć przed sędzią właściwego sądu lub panelu albo przebywać wraz tą osobą (art. 706–71 ust. 6 kodeksu postępowania karnego, *Code de Procédure Pénale*).

W pierwszym przypadku dana osoba musi mieć możliwość poufnego porozumiewania się z adwokatem za pomocą środków telekomunikacji audiowizualnej.

W drugim przypadku kopię całości akt należy udostępnić tej osobie w miejscu zatrzymania, chyba że kopię akt już przekazano adwokatowi.

b) – Informacje na temat wymogów proceduralnych dotyczących wyrażenia zgody na korzystanie z wideokonferencji lub innych technologii zdalnej komunikacji podczas przesłuchań

W ramach współpracy międzynarodowej francuskie organy sądowe mogą zwrócić się o zorganizowanie wideokonferencji do zagranicznych organów sądowych i odwrotnie w celu przeprowadzenia wywiadu, przesłuchania lub konfrontacji świadków, biegłych lub oskarżonych na różnych etapach postępowania karnego.

Aby móc zwrócić się o wideokonferencję, konieczny jest wniosek o międzynarodową wzajemną pomoc prawną w sprawach karnych lub – w obrębie Unii Europejskiej (UE) – o europejski nakaz dochodzeniowy (END).

Tego rodzaju wnioski o wzajemną pomoc można składać w ramach różnych instrumentów współpracy.

Zasada korzystania z wideokonferencji musi być przewidziana w kodeksie postępowania karnego i być zgodna z wymogami określonymi w mających zastosowanie instrumentach umownych.

W przypadku braku takiego instrumentu należy zastosować art. 694-5 kodeksu postępowania karnego, w szczególności kiedy chodzi o uzyskanie zgody osoby ściganej. Artykuł ten stanowi, że wywiady, przesłuchania lub konfrontacje za granicą na wniosek francuskich organów sądowych przeprowadza się zgodnie z kodeksem postępowania karnego, chyba że uniemożliwiają to postanowienia umowy międzynarodowej.

Przesłuchanie lub konfrontację z udziałem osoby, wobec której prowadzone jest postępowanie karne, można przeprowadzić wyłącznie za jej zgodą.

Ponadto jeżeli zgodnie z francuskim prawem wymagane są szczególne procedury wideokonferencji, należy je określić we wniosku o wzajemną pomoc prawną, niezależnie od tego, czy chodzi o czynności, które należy przeprowadzić przed wideokonferencją, czy po niej.

d) – Informacje o tym, w jaki sposób zapewnia się poufność kontaktów między adwokatem a klientem przed rozprawą w formie wideokonferencji oraz w jej trakcie

Jeżeli osoba uczestnicząca w wideokonferencji korzysta z pomocy adwokata, adwokat może stanąć przed sędzią właściwego sądu lub panelu albo przebywać wraz tą osobą (art. 706–71 ust. 6 kodeksu postępowania karnego).

W pierwszym przypadku dana osoba musi mieć możliwość poufnego porozumiewania się z adwokatem za pomocą środków telekomunikacji audiowizualnej.

W drugim przypadku kopię całości akt należy udostępnić tej osobie w miejscu zatrzymania, chyba że kopię akt już przekazano adwokatowi.

e) – W jaki sposób osoby sprawujące władzę rodzicielską lub inne właściwe osoby dorosłe powiadamia się o przesłuchaniu dziecka za pośrednictwem wideokonferencji lub innej technologii porozumiewania się na odległość – w jaki sposób uwzględnia się dobro dziecka?

Art. L.311-1 i nast. kodeksu postępowania w sprawach nieletnich (*Code de la justice pénale des mineurs*) stanowią, że nieletniemu podejrzanemu lub oskarżonemu o popełnienie przestępstwa przysługuje prawo do obecności podczas wywiadu lub przesłuchania osób sprawujących nad nim władzę rodzicielską, jeżeli organ prowadzący postępowanie uzna, że wymaga tego dobro dziecka oraz że obecność tych osób nie szkodzi postępowaniu. Przepisy te mają zastosowanie do przesłuchania na etapie postępowania przygotowawczego.

W okólniku z dnia 27 maja 2019 r., w którym przedstawiono przepisy ustawy nr 2019-222 z dnia 23 marca 2019 r. o programowaniu i reformie wymiaru sprawiedliwości na lata 2018–2022 oraz przepisy dekretu nr 2019-507 z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie postępowania w sprawach nieletnich, wskazano, że inaczej niż w przypadku rozpraw sądowych, o prawie do towarzyszenia nieletniemu podczas wywiadu lub przesłuchania decyduje wyłącznie organ prowadzący te czynności, a mianowicie funkcjonariusz prowadzący postępowanie przygotowawcze lub sędzia.

Art. L.311-1 kodeksu postępowania w sprawach nieletnich stanowi zatem, że: „o decyzjach wydanych wobec nieletniego prokuratura lub, w zależności od przypadku, sąd nadzorujący postępowanie przygotowawcze lub rozpoznający sprawę powiadamia jego przedstawicieli ustawowych”.

Powiadomienie następuje w dowolnej formie, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej. Nieletniemu przysługuje prawo do obecności jego przedstawicieli ustawowych:

– *podczas każdej rozprawy w toku postępowania;*

– *podczas wywiadu lub przesłuchania, jeżeli organ prowadzący czynności uzna, że wymaga tego dobro dziecka oraz że obecność tych osób nie szkodzi postępowaniu; w trakcie postępowania przygotowawczego wywiad lub przesłuchanie nieletniego może rozpocząć się pod nieobecność tych osób, jeżeli upłynęły dwie godziny od ich wezwania.*

Przedstawiceli ustawowych nieletniego wzywa się na wszystkie rozprawy sądowe w sprawie nieletniego oraz, w razie potrzeby, na wywiady i przesłuchania nieletniego.

Jeżeli powiadomienie przedstawicieli ustawowych nieletniego nie jest możliwe lub nie jest pożądane, aby towarzyszyli oni nieletniemu, informacje, o których mowa w powyższych ustępach, przekazuje się właściwej osobie dorosłej, a nieletniemu musi towarzyszyć ta osoba dorosła w przypadkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w niniejszym kodeksie.

Ponadto art. L.334-6 kodeksu postępowania w sprawach nieletnich stanowi, że do orzekania w przedmiocie tymczasowego aresztowania lub przedłużenia tymczasowego aresztowania nieletniego nie można wykorzystywać środków telekomunikacji audiowizualnej, chyba że istnieje uzasadnione przekonanie, że należy odstąpić od transportu nieletniego ze względu na poważne ryzyko zakłócenia porządku publicznego lub ucieczki.

f) – Informacje na temat możliwości rejestrowania przesłuchań zgodnie z prawem krajowym oraz przechowywania i rozpowszechniania nagrań Informacje o możliwości wykorzystania technologii rozpoznawania głosu i automatycznej transkrypcji

1. 1. Rejestrowanie przesłuchań w trakcie postępowania przygotowawczego:

1.1. Rejestrowanie przesłuchań małoletnich/nieletnich

W przypadku gdy przesłuchiwany jest małoletni w charakterze świadka lub nieletni w charakterze oskarżonego, który nie został jednak zatrzymany, nie ma przepisu wymagającego rejestracji audiowizualnej przesłuchania.

- Przesłuchania nieletnich sprawców przestępstw

W przypadku gdy nieletni został zatrzymany zgodnie z art. L.413-12 kodeksu postępowania w sprawach nieletnich, należy sporządzić nagranie audiowizualne przesłuchania nieletniego zatrzymanego lub przebywającego w areszcie.

Zgodnie z art. L.413-7 kodeksu postępowania w sprawach nieletnich o zatrzymaniu nieletniego powiadamia się jego przedstawicieli ustawowych, ale nie wymaga się zgody przedstawicieli na nagranie audiowizualne przesłuchania nieletniego. Podobnie nieletni nie może odmówić zgody na filmowanie podczas przesłuchania.

Ponadto art. L.413-7 ust. 2 kodeksu postępowania karnego stanowi, że od obowiązku powiadomienia przedstawicieli ustawowych lub odpowiedniej osoby dorosłej o zatrzymaniu nieletniego można odstąpić wyłącznie w celu umożliwienia zgromadzenia lub zabezpieczenia materiału dowodowego lub zapobieżenia bezpośredniemu zagrożeniu życia, wolności lub netykalności cielesnej danej osoby, na mocy postanowienia prokuratora lub sędziego śledczego, wydanego z uwzględnieniem okoliczności sprawy, na czas określony przez sędziego, który nie może przekraczać 24 godzin, a w przypadku niemożności przedłużenia zatrzymania – na dwanaście godzin.

Jedynym wyłączeniem obowiązku zapisu audiowizualnego przesłuchania nieletniego jest sytuacja, w której nagranie jest technicznie niemożliwe. Wówczas funkcjonariusze prowadzący postępowanie przygotowawcze muszą niezwłocznie powiadomić prokuratora lub sędziego śledczego oraz odnotować to w protokole przesłuchania, wskazując także, dlaczego nagranie nie było możliwe.

Bez względu na to, czy brak nagrania odnotowano w protokole urzędowym i czy powiadomiono o tym właściwego sędziego, bez nagrania nie można wydać wyroku skazującego, jeżeli miałby się on opierać wyłącznie na lub wyjaśnieniach nieletniego, które zostały zakwestionowane.

Z treścią nagrania można zapoznać się w toku postępowania sądowego wyłącznie w przypadku zakwestionowania treści protokołu przesłuchania, na podstawie decyzji sędziego śledczego, sędziego ds. nieletnich lub właściwego sądu, wydanej na wniosek prokuratora lub jednej ze stron.

Rozpowszechnianie oryginału lub kopii nagrania przez jakąkolwiek osobę podlega karze jednego roku pozbawienia wolności oraz grzywnie w wysokości 15 tys. euro (art. L.413-14 kodeksu postępowania w sprawach nieletnich).

Po upływie pięciu lat od zakończenia postępowania karnego oryginał i kopie nagrania należy zniszczyć w terminie jednego miesiąca (art. L.413-15 kodeksu postępowania karnego).

- Przesłuchania małoletnich ofiar

Zgodnie z art. 706-52 kodeksu postępowania karnego wymaga się nagrania audiowizualnego przesłuchania małoletniego będącego ofiarą jednego z przestępstw wymienionych w art. 706-47 kodeksu postępowania karnego, które obejmują przede wszystkim przestępstwa seksualne (gwałt, napaść na tle seksualnym, niegodziwe traktowanie w celach seksualnych i sutenerstwo). Dopuszcza się również sporządzenie nagrania audiowizualnego z przesłuchania małoletniego będącego ofiarą jednego z przestępstw wymienionych w art. 222-33-2-2 (nękanie psychiczne) i 222-33-2-3 (zastraszanie w szkole) kodeksu karnego.

Art. 706-52 kodeksu postępowania karnego został zmieniony ustawą nr 2007-291 z dnia 5 marca 2007 r. w celu zapewnienia systemowej rejestracji takich przesłuchań bez konieczności uzyskania zgody małoletniego lub jego przedstawicieli.

Ponadto nie istnieje już przepis przewidujący, że małoletni lub jego przedstawiciel ustawowy może wnioskować o rejestrację wyłącznie dźwięku. Od tej pory jedynie prokurator lub sędzia śledczy może zdecydować, że nagranie będzie miało charakter dźwiękowy tylko wtedy, gdy jest to uzasadnione dobrem małoletniego (art. 706-52 ust. 2).

W związku z tym jedynie usterka techniczna urządzenia rejestrującego może usprawiedliwiać nierejestrowanie przesłuchania małoletniej ofiary. Taką okoliczność ściśle uregulowano ustawą, a art. 706-52 kodeksu postępowania karnego nakłada na funkcjonariuszy prowadzących postępowanie przygotowawcze obowiązek niezwłocznego powiadomienia o usterce prokuratora lub sędziego śledczego oraz obowiązek sporządzenia protokołu z opisem rodzaju usterki.

Należy również sporządzić kopię nagrania, by ułatwić późniejsze odtworzenie w trakcie postępowania. Taką kopię dołącza się do akt sprawy. Oryginalne nagranie zostaje zaplombowane.

Na podstawie decyzji sędziego śledczego nagranie można oglądać lub odsłuchiwać w toku postępowania. Kopię nagrania mogą jednak oglądać lub odsłuchiwać strony, adwokaci lub biegli w obecności sędziego śledczego lub sekretarza sądowego.

Rozpowszechnianie oryginału lub kopii takiego nagrania przez jakąkolwiek osobę podlega karze jednego roku pozbawienia wolności oraz grzywnie w wysokości 15 tys. euro.

Po upływie pięciu lat od zakończenia postępowania karnego oryginał i kopie nagrania należy zniszczyć w terminie jednego miesiąca.

1.2. Obowiązkowe nagrania audiowizualne przesłuchań osób zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa

Zgodnie z art. 64-1 kodeksu postępowania karnego przesłuchania osób zatrzymanych na komisariatach policji, posterunkach żandarmerii lub w jednostkach pełniących funkcje policji sądowej w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa rejestruje się w formie nagrań audiowizualnych. Takie nagranie można wykorzystać wyłącznie w przypadku sporu co do treści protokołu przesłuchania. Jeżeli ze względu na liczbę osób zatrzymanych przez ten sam wydział, które mają zostać przesłuchane jednocześnie, nie jest możliwe zarejestrowanie wszystkich odpowiednich przesłuchań, należy o tym niezwłocznie powiadomić prokuratora. W drodze pisemnego postanowienia, które zostaje dołączone do akt sprawy, prokurator wskazuje z imienia i nazwiska osoby, których przesłuchania nie będą nagrywane, zgodnie z wymogami toczącego się postępowania. Jeżeli zarejestrowanie przesłuchania jest technicznie niemożliwe, funkcjonariusz policji sądowej niezwłocznie informuje o tym prokuratora i wskazuje w protokole charakter usterki technicznej uniemożliwiającej nagranie.

1. 2. W trakcie postępowania przygotowawczego

Zgodnie z art. 706-71 i R.53-33 i nast. kodeksu postępowania karnego wywiad, przesłuchanie lub konfrontację – jeżeli jest to uzasadnione wymogami postępowania przygotowawczego – można przeprowadzić w kilku miejscach na terytorium Francji połączonych za pomocą środków telekomunikacyjnych gwarantujących poufność przekazu.

W każdym z tych miejsc sporządza się protokół z przeprowadzonych czynności. Procedura przebiega następująco: zwrócenie się o opinię do prokuratury, w stosownych przypadkach wezwanie wykwalifikowanej osoby, która będzie związana tajemnicą zawodową, zaplombowanie oryginalnego zapisu po sporządzeniu kopii, dodanie kopii do akt sprawy. Należy sporządzić protokół z przeprowadzonych czynności. Przepisy te mają również zastosowanie w przypadku zatrzymania danej osoby.

Art. 706-71 kodeksu postępowania karnego stanowi, że adwokat może być obecny w sali rozpraw albo w miejscu pobytu swojego klienta. W pierwszym przypadku adwokat musi mieć możliwość poufnej rozmowy ze swoim klientem z wykorzystaniem dostępnych środków telekomunikacyjnych. W drugim przypadku kopię wszystkich akt sprawy należy dostarczyć do aresztu. Chociaż brzmienie art. 706-71 kodeksu postępowania karnego ogranicza zakres stosowania tych przepisów do wywiadu lub przesłuchania osoby przebywającej w areszcie, należy uznać, że adwokat osoby odpowiadającej z wolnej stopy również może być obecny w gabinecie sędziego lub w miejscu pobytu swojego klienta podczas zdalnego przesłuchania w toku postępowania przygotowawczego.

- Nagrania audiowizualne przesłuchania w toku postępowania przygotowawczego:

Nagrania audiowizualne muszą obejmować wszystkie przesłuchania osób, wobec których toczy się postępowanie przygotowawcze, w tym pierwsze wystąpienia i konfrontacje (art. 116-1 kodeksu postępowania karnego):

– z zastrzeżeniem, że przesłuchanie odbywa się w pomieszczeniach, którymi dysponuje sędzia śledczy,

– oraz że dotyczy ono podejrzenia o popełnienie przestępstwa. Wyjątek dotyczący nagrań związanych z przestępstwami, o których mowa w art. 706-73 kodeksu postępowania karnego lub przewidzianymi w tytułach I i II księgi IV kodeksu karnego (Zagrożenia dla podstawowych interesów państwa – terroryzm), decyzją Rady Konstytucyjnej z dnia 6 kwietnia 2012 r., w następstwie pytania priorytetowego uznano za niezgodny z konstytucją.

Ta niezgodność z konstytucją odnosi się wyłącznie do przesłuchań przeprowadzonych po 6 kwietnia 2012 r. (wyrok Izby Karnej z dnia 10 maja 2012 r.).

Ustawa wprowadziła dwa wyjątki od obowiązku wykonywania nagrań:

- jeżeli ze względu na liczbę osób objętych postępowaniem przygotowawczym, które mają zostać przesłuchane jednocześnie w tym samym postępowaniu lub w odrębnych postępowaniach, nie jest możliwe wykonanie kompletu nagrań – w takim przypadku sędzia śledczy wskazuje w drodze pisemnego postanowienia, które dołącza się do akt sprawy, osobę lub osoby, których przesłuchanie nie zostanie nagrane, z uwzględnieniem wymogów danego postępowania przygotowawczego,

- jeżeli wykonanie nagrania jest technicznie niemożliwe, sędzia musi zapisać to w protokole przesłuchania, określając charakter problemu.

- Odtwarzanie nagrania:

Odtworzenie nagrania:

- może mieć miejsce w trakcie postępowania przygotowawczego lub przed sądem rozpoznającym sprawę, tylko w przypadku, gdy osoba, wobec której toczy się postępowanie przygotowawcze lub główne kwestionuje treść protokołu przesłuchania,

- następuje na wniosek prokuratora lub jednej ze stron oraz na mocy postanowienia sędziego śledczego lub sądu rozpoznającego sprawę.

Jeżeli ubiega się o to jedna ze stron, powinna złożyć wniosek zgodnie z art. 82-1 kodeksu postępowania karnego, na który sąd odpowie w formie postanowienia z uzasadnieniem w terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku.

- Co się dzieje z nagraniem:

Ustawa stanowi, że nagranie należy zniszczyć nie później niż pięć lat i jeden miesiąc po zakończeniu postępowania karnego.

Nagrania niszczy się na polecenie prokuratora (art. D.32-2 kodeksu postępowania karnego).

Bezprawne rozpowszechnianie takich nagrań stanowi przestępstwo i podlega karze jednego roku pozbawienia wolności oraz grzywnie w wysokości 15 tys. euro. Po wykonaniu nagrania oryginał plombuje się. Kopię nagrania dołącza się do akt sprawy. Nośnik może być wspólny dla wszystkich kopii nagrań wykonanych w toku postępowania przygotowawczego (art. D.32-2 kodeksu postępowania karnego).

h) – Informacje na temat technologii wideokonferencyjnych dostępnych w danym państwie członkowskim lub na temat najczęściej wykorzystywanych platform/rozwiązań wideokonferencyjnych

- Na potrzeby przetwarzania w czasie rzeczywistym korzysta się z Cisco Webex Desk.

- Sale rozpraw i służby administracyjne wyposażone są w Cisco Webex Room Kit.

- Zdecentralizowane służby więzienne korzystają z Cisco Webex Room Kit.

i) – Informacje na temat praktycznych rozwiązań dotyczących organizacji i prowadzenia przesłuchania. W szczególności z którym organem należy się skontaktować? Czy istnieją szczególne wymogi dotyczące kontaktu z tym organem (np. niezbędne informacje, które należy podać)?

Kwestie te omówiono w odpowiedzi na pytanie f).

l) – Umożliwienie podejrzanym, oskarżonym, skazanym lub innym zainteresowanym osobom zadawania pytań i aktywnego uczestnictwa

Przewidziane w prawie francuskim prawo do obrony umożliwia oskarżonym o popełnienie przestępstwa aktywny udział w postępowaniu.

- Oskarżonemu dorosłemu lub nieletniemu, który przebywa w areszcie, przysługują prawa wynikające z art. 63 i nast. kodeksu postępowania karnego, doprecyzowane w ustawie z dnia 27 maja 2014 r. i w ustawie z dnia 18 listopada 2016 r., a mianowicie:

- prawo do uzyskania informacji o charakterze śledztwa, a tym samym, zgodnie z art. 63-1 kodeksu postępowania karnego, o charakterze, dacie i miejscu popełnienia przestępstwa, a także o przesłankach określonych w art. 62-2 kodeksu postępowania karnego,
- prawo do odmowy składania wyjaśnień,
- prawo do korzystania z pomocy adwokata, przy czym nieletni korzystają z niej obligatoryjnie (art. L.413-9 kodeksu postępowania w sprawach nieletnich),
- prawo dostępu do niektórych dokumentów procesowych (protokół zatrzymania, zaświadczenia lekarskie wystawione przez lekarza, który przeprowadził badanie nieletniego, protokoły przesłuchań nieletniego),
- prawo do uzyskania informacji o prawach przewidzianych w art. 77-2 kodeksu postępowania karnego po zwolnieniu zatrzymanego.

Adwokat może uczestniczyć w przesłuchaniu i konfrontacji osoby zatrzymanej. Przesłuchania i konfrontacje prowadzą funkcjonariusze śledczy i funkcjonariusze policji sądowej, którzy sprawują wyłączną kontrolę nad postępowaniem. Adwokat może jednak zadawać pytania osobie zatrzymanej po zakończeniu każdego przesłuchania lub konfrontacji. Funkcjonariusz policji sądowej może sprzeciwić się zadawaniu pytań, jeżeli prawdopodobne jest, że mogą one zakłócić prawidłowy przebieg dochodzenia. Sprzeciw wobec zadawania pytań należy odnotować w protokole. Adwokat może zapoznać się z protokołem przesłuchania i przedstawić uwagi na piśmie na zakończenie każdego przesłuchania lub konfrontacji, które następnie dołącza się do akt sprawy.

Osoby postawione przed prokuratorem lub, w stosownym przypadku, sędzią celu przedłużenia pobytu w areszcie, należy pouczyć o przysługującym im prawie do wystąpienia o uchylenie tego środka. Jeżeli osoba zatrzymana nie została postawiona przed prokuratorem, nadal może złożyć ustne oświadczenie, które funkcjonariusze prowadzący postępowanie przygotowawcze odnotowują w protokole przesłuchania. Protokół przekazuje się sędziemu przed wydaniem przez niego postanowienia o przedłużeniu okresu pobytu w areszcie.

Zgodnie z art. 63-1 kodeksu postępowania karnego o prawie tym należy pouczyć wszystkie osoby niezwłocznie po ich zatrzymaniu, udzielając im także innych informacji i pouczeń o przysługujących prawach. Treść prawa do odmowy składania wyjaśnień znajduje się w pkt 3 tego artykułu: „po ustaleniu tożsamości danej osoby przysługuje jej prawo do składania oświadczeń, udzielania odpowiedzi na zadane pytania lub do odmowy składania wyjaśnień podczas przesłuchania”.

- Osoba objęta postępowaniem przygotowawczym

Po otrzymaniu uwag od adwokata sędzia śledczy powiadamia daną osobę: (i) że nie toczy się wobec niej postępowanie przygotowawcze, wobec czego osoba ta korzysta z praw przysługujących świadkowi o szczególnym statusie (art. 116 § 6 kodeksu postępowania karnego), lub

(ii) że toczy się wobec niej postępowanie przygotowawcze, a sędzia śledczy określa okoliczności faktyczne i kwalifikację prawną, jeżeli różnią się one od pierwotnie przewidzianych (art. 116 ust. 7 kodeksu postępowania karnego).

W tym ostatnim przypadku sędzia śledczy powiadamia daną osobę o przysługującym jej prawie do wystąpienia z wnioskiem o przeprowadzenie czynności na podstawie art. 81, 82-1, 82-2 i 156 kodeksu postępowania karnego w całym toku postępowania przygotowawczego, a najpóźniej – w przypadku złożenia wniosku – od jednego do trzech miesięcy po wysłaniu powiadomienia o zakończeniu postępowania przygotowawczego, o którym mowa w art. 175-1 kodeksu postępowania karnego (art. 116 § 7 kodeksu postępowania karnego), a także o:

- przysługującym jej prawie do złożenia w tym samym terminie wniosków o stwierdzenie nieważności czynności na podstawie art. 173 kodeksu postępowania karnego, z zastrzeżeniem art. 173-1 kodeksu postępowania karnego, który stanowi, że zarzuty oparte na nieważności przesłuchania (pierwszego i kolejnych) oraz wcześniej podjętych czynności należy, pod rygorem nieważności, podnieść w terminie sześciu miesięcy od powiadomienia o rozpoznaniu lub przesłuchaniu (art. 116 ust. 7 kodeksu postępowania karnego),

- przewidywanym czasie zakończenia postępowania, jeżeli jest on krótszy niż jeden rok w przypadku występków i 18 miesięcy w przypadku zbrodni,

- prawie do złożenia wniosku o umorzenie postępowania przygotowawczego z upływem terminu wskazanego przez sędziego lub z upływem wyżej wskazanych maksymalnych terminów, zgodnie z art. 175-1 kodeksu postępowania karnego.

Osoba, wobec której toczy się postępowanie przygotowawcze, może również przedstawić uwagi w przypadku gdy zlecono sporządzenie opinii biegłego, oraz może zwrócić się do sędziego śledczego o zadanie dodatkowych pytań. W chwili powiadomienia o opinii biegłego osoba, wobec której toczy się postępowanie przygotowawcze, ma co najmniej piętnaście dni na złożenie wniosku o dodatkowe dowody, drugą opinię lub nową ekspertyzę biegłego (art. 167 § 3 kodeksu postępowania karnego).

4. Opłaty w postępowaniach w sprawach cywilnych i handlowych

Ustawą nr 77-1468 z dnia 30 grudnia 1977 r. wprowadzono zasadę, zgodnie z którą postępowania przed sądami cywilnymi mają być bezpłatne.

Istnieje jednak wiele wyjątków od tej zasady, ponieważ nie obejmuje ona kosztów urzędników sądowych, opinii biegłych ani, bardziej ogólnie, licznych wydatków poniesionych przez strony w toku postępowania.

Wydatki poniesione przez stronę w postępowaniu w sprawie cywilnej lub handlowej, uregulowane w [tytule XVIII księgi I kodeksu postępowania cywilnego](#), dzielą się na dwie grupy:

- Koszty, wymienione wyczerpująco w [art. 695 kodeksu postępowania cywilnego](#), odpowiadające niezbędnym wydatkom poniesionym w związku z postępowaniem i jego skutkami, przy czym wysokość tych kosztów określa rozporządzenie lub postanowienie sądu. Koszty te mogą zostać zwrócone stronie, która wygrała sprawę, przez stronę, która przegrała sprawę lub której sąd nakazał ich pokrycie.
- Koszty niepodlegające zwrotowi, które stanowią pozostałe koszty poniesione w toku postępowania i które są przedmiotem wniosku o zasądzenie w całości. Sąd może je swobodnie ocenić pod względem zasadności i wysokości, biorąc pod uwagę względy słuszności i sytuację ekonomiczną skazanego ([art. 700 kodeksu postępowania cywilnego](#)). Wydatki te obejmują w szczególności honoraria adwokackie.

Główne wydatki, które strony mogą ponosić w postępowaniach cywilnych i gospodarczych, można określić zgodnie z wykazem zawartym w art. 695 kodeksu postępowania cywilnego:

1. Opłaty skarbowe, podatki, opłaty lub należności pobierane przez biura urzędników sądowych lub organy podatkowe - z wyłączeniem opłat skarbowych, podatków i kar - które mogą być należne od dokumentów i aktów przedłożonych na poparcie roszczeń stron.

W praktyce są to głównie opłaty pobierane przez adwokatów na fundusz wynagrodzeń dla adwokatów występujących przed sądami apelacyjnymi w postępowaniach odwoławczych, w których obowiązuje przymus adwokacki ([art. 1635 bis P ogólnego kodeksu podatkowego \(code général des impôts\)](#)), opłaty pobierane przez urzędników sądów gospodarczych na podstawie [dekretu nr 80-307 z dnia 29 kwietnia 1980 r.](#) lub opłaty wpisowe związane z wykazem warunków sprzedaży w przypadku zajęcia składników majątku.

2. Koszty tłumaczenia dokumentów, jeżeli jest ono wymagane przez prawo lub umowę międzynarodową

Niektóre akty europejskie wymienione w załączniku I wymagają załączenia tłumaczeń niektórych dokumentów (m.in. rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych, którego art. 9 stanowi, że wszelkie koszty tłumaczenia przed przekazaniem dokumentu ponosi wnioskodawca).

3. Zwrot kosztów poniesionych przez świadków

Są to koszty poniesione w związku z czynnościami w postępowaniu przygotowawczym zarządzonymi przez sąd na podstawie art. 204-231 kodeksu postępowania cywilnego. Obejmują one zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa, koszty podróży i dietyienne zgodnie z warunkami określonymi w art.

9-13 [dekretu z dnia 27 grudnia 1920 r. w sprawie zmiany stawki kosztów podróży stron, biegłych sądowych, depozytariuszy i świadków.](#)

4. Wynagrodzenie techników

Są to koszty poniesione w związku z czynnościami w postępowaniu przygotowawczym zarządzonymi przez sędziego na podstawie art. 232-284-1 kodeksu postępowania cywilnego, a w szczególności z opiniami biegłych. Należy przewidzieć rezerwę na wynagrodzenie techników w chwili ich powołania. Ostateczną kwotę ustala sędzia po wykonaniu powierzonych mu zadań.

5. Wypłaty oparte na opłatach

Są to koszty ponoszone bezpośrednio na rzecz osób trzecich przez adwokatów oraz urzędników publicznych i ministerialnych w imieniu ich klientów w związku z wymaganym prawem doręczeniem, takie jak koszty odpisów wyroków, aktów notarialnych, zaświadczeń o kredycie hipotecznym lub wynagrodzenia za usługi ślusarzy lub koszty stemplowania pism, które stanowią obowiązkowe formalności wymagane przez komorników sądowych.

6. Opłaty pobierane przez funkcjonariuszy publicznych lub urzędników ministerialnych

Są to opłaty należne komornikom sądowym na podstawie [dekretu nr 96-1080 z dnia 12 grudnia 1996 r. ustanawiającego taryfę dla komorników sądowych w sprawach cywilnych i handlowych](#) za ich działalność w charakterze komorników sądowych w sprawach cywilnych i handlowych lub na podstawie [dekretu nr 85-382 z dnia 29 marca 1985 r. w sprawie ustalenia opłat dla prowadzących licytacje](#), za ich działalność w charakterze komorników sądowych lub koszty usług notariuszy na podstawie [dekretu nr 78-262 z dnia 8 marca 1978 r. w sprawie ustalenia taks notarialnych.](#)

7. Honoraria adwokatów w zakresie, w jakim są one regulowane, także w kontekście prawa do obrony

W przeciwieństwie do opłat, które adwokat swobodnie ustala w porozumieniu z klientem i których nie uwzględnia się w kosztach, w sprawach dotyczących zajęcia mienia, podziału majątku, licytacji, zabezpieczeń sądowych i hipotek wynagrodzenie adwokatów jest regulowane ([art. R.444-71 kodeksu handlowego](#)). Obejmuje to także honoraria za udział w przesłuchaniach, należne [na podstawie art. R.652-26 i nast. kodeksu zabezpieczenia społecznego Code de la sécurité sociale.](#)

8. Koszty poniesione w związku z doręczeniem dokumentu za granicą

Są to koszty poniesione w związku z doręczeniem dokumentu za granicą, zgodnie z [art. 683-688-8 kodeksu postępowania cywilnego](#), w przypadku gdy jeden z instrumentów wymienionych w załączniku I przewiduje doręczenie dokumentu (np. wezwanie do stawiennictwa przed sądem, orzeczenie itp.).

9. Koszty tłumaczeń ustnych i pisemnych wymaganych w związku z czynnościami w postępowaniu przygotowawczym prowadzonymi za granicą na wniosek sądów na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1783 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (przeprowadzanie dowodów) (wersja przekształcona)

10. Wywiady środowiskowe zarządzane na podstawie art. 1072, 1171 i 1221 kodeksu postępowania cywilnego

Są to koszty związane z wywiadem środowiskowym zarządzonym przez sąd w [sprawach rodzinnych \(art. 1072 kodeksu postępowania cywilnego\)](#), w [sprawach o przysposobienie \(art. 1171 kodeksu postępowania cywilnego\)](#) lub w postępowaniu przed sędzią nadzorującym opiekę ([art. 1221 kodeksu postępowania cywilnego](#)).

11. Wynagrodzenie osoby wyznaczonej przez sędziego do przesłuchania małoletniego zgodnie z art. 388-1 kodeksu cywilnego

Chodzi o przypadki, w których sędzia, [zgodnie z art. 388-1 kodeksu cywilnego](#), wyznacza osobę do przesłuchania małoletniego posiadającego ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

12. Wynagrodzenie i koszty związane ze środkami, czynnościami dochodzeniowymi i śledczymi oraz badaniami wymaganymi na podstawie art. 1210-8

Są to sprawy, w których prokurator wniósł o zastosowanie środków, przeprowadzenie dochodzenia lub śledztwa zgodnie z [art. 1210-8 kodeksu postępowania cywilnego](#) w celu ustalenia warunków wykonania orzeczenia nakazującego powrót dziecka, które zostało bezprawnie uprowadzone za granicę.

Wysokość opłat za wpisy informacji o decyzjach w związku z postępowaniem upadłościowym do rejestru handlowego i rejestru spółek (*Registre du commerce et des sociétés*), poza przypadkami wpisów z urzędu przewidzianymi w [art. R.123 -22 kodeksu handlowego](#), ustalono w [rozporządzeniu z dnia 9 listopada 2017 r. ustalającym wysokość opłat należnych za usługi świadczone przez Dyрекcję ds. Informacji Prawnej i Administracyjnej](#). Dotyczy to nieobowiązkowych wpisów przewidzianych w art. 28 i 29 rozporządzenia (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r.

5. Metody elektronicznego uiszczania opłat

W celu określenia tych systemów wymagane jest zakończenie analizy przewidywanych skutków wdrożenia art. 9 rozporządzenia.

6. Powiadomienie o wcześniejszym korzystaniu ze zdecentralizowanego systemu informatycznego

Francja uczestniczy we wszystkich procedurach komitetowych organizowanych w tym zakresie przez Komisję Europejską. Wprowadza się zarządzanie wewnętrzne, aby zapewnić właściwe wprowadzenie narzędzia eEDES i jego wdrożenie przez wszystkich urzędników wymiaru sprawiedliwości, których ono dotyczy. Pierwsze dwa przypadki użycia, tj. doręczanie dokumentów oraz przeprowadzanie dowodów, są obecnie wdrażane przez odpowiednie zespoły zawodowe i techniczne.

7. Powiadomienie o wcześniejszym korzystaniu z wideokonferencji w postępowaniach w sprawach cywilnych i handlowych

Ministerstwo powołało pilotażową grupę roboczą ds. zgodności z rozporządzeniem w sprawie cyfryzacji w odniesieniu do stosowania wideokonferencji w postępowaniach transgranicznych. W tym kontekście Komisja analizuje techniczne, prawne i proceduralne skutki art. 5 oraz określa środki, które należy podjąć w celu zastosowania przepisów tego artykułu przed określoną datą, tj. 1 maja 2025 r.>

8. Powiadomienie o wcześniejszym korzystaniu z wideokonferencji w postępowaniach w sprawach karnych

Ministerstwo powołało pilotażową grupę roboczą ds. zgodności z rozporządzeniem w sprawie cyfryzacji w odniesieniu do stosowania wideokonferencji w postępowaniach transgranicznych. W tym kontekście Komisja analizuje techniczne, prawne i proceduralne skutki art. 6 oraz określa środki, które należy podjąć w celu zastosowania przepisów tego artykułu przed określoną datą, tj. 1 maja 2025 r.>

■ Ostatnia aktualizacja: 10/04/2026

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.